

Valvontalain arviointi – kuulemistilaisuus 25.9.2025

Onko valvontalaki vaikuttanut palvelujen laatuun ja asiakas- ja potilasturvallisuuteen?

Palvelujen laatu ja asiakas- ja potilasturvallisuus jää rekisteröintivaiheessa vähemmälle arvioinnille. Uusille palveluntuottajille jää korostuneemmin vastuu näistä. Vielä ei kuitenkaan pysty havaitsemaan suurta määrää uusien palveluntuottajien reaktiivisia valvonta-asioita avissa. Järjestäjän omavalvonta on tässä ennen valvovan viranomaisen toimia.

Ottaako valvontalain sääntely huomioon uudistuvat tuottamistavat? Jos ei, niin millä tavoin sääntelyä tulisi kehittää?

Etäpalvelut, liikkuvat palvelut, erilaiset palvelut – näitä kehitettäessä lähtökohtana vaikuttaa olevan enemmän organisaation tarpeet (esim. resurssipula) kuin asiakkaiden tarpeet. Liikkuvilla palveluilla turvataan henkilöstön riittävyttä ja palvelujen saavutettavuutta, tämä on kannatettavaa.

Innovaatioina palvelujen uudistaminen on hyvä, mutta osassa substanssipalveluja on menty siihen, että asiakkaalle tarjotaan ainoastaan jollakin tavalla toteutettua palvelua, eikä asiakkaalla ole tosiasiallisesti mahdollisuutta vaikuttaa. Esimerkiksi ainoastaan etäpalveluja, vaikka etäpalvelut eivät ole tarkoituksenmukaisia, asiakkaalle soveltuvia tai vaikuttavia

Rekisteröintimenettely

Mitä vaikutuksia rekisteröintimenettelyllä voidaan arvioida olleen?

Valvontalain väljyys ja lähtökohtainen luottamus palveluntuottajien toimintaan aiheuttaa merkittäviä riskejä uuden palveluntuottajan toimintaan. Pelkän toimintasuunnitelman perusteella ei voi riskiperusteisuutta välttämättä tunnistaa.

Ovatko kaikki rekisteröintiä varten annettavat tiedot osoittautuneet tarpeellisiksi? Onko valvonnassa todettu tarve tiedoille, joiden antamisesta ei ole säädetty?

Ruotsissa rikollisjengit ovat perustaneet lastensuojelulaitoksia, miten niiden jalkautuminen Suomeen pystytään ehkäisemään nykylainsäädännön nojalla?

Rikosrekisteriotteiden esittämisvelvollisuutta pitäisi laajentaa.

Vuokratyövoiman ja hankitun työvoiman epäselvyydet rekisteröinnissä ovat merkittäviä.

Taloudelliset tilanteet – palveluntuottajan ollessa velkajärjestelyssä uusien paikkojen rekisteröinti; taloudellisen tilanteen valvonta rekisteröinnistä erillisenä asiana tuottaa riskitilanteita. Se, ettei rekisteröinnin muutoksissa voida tutkia taloudellisia edellytyksiä aiheuttaa riskitilanteita.

Edunvalvonnan tarkistamisesta saatava hyöty on pieni työmäärään nähden.

Rekisteröivät palvelut ovat hyvin erilaisia ja eri tavoin asiakkaiden/potilaiden elämään ja oikeusturvaan vaikuttavia. Tätä ei ole huomioitu riittävästi lainsäädännössä.

- On eri asia tuottaa kauneudenhoitoalan palvelua yhden henkilön työllistävässä yrityksessä kuin tuottaa 180 asiakkaalle ympärivuorokautista asumispalvelua

Miten hyvinvointialueiden palvelurakenteiden katsotaan istuvan Soteri-rekisteröintiin?

Yksityiset ja julkiset eivät ole koskaan olleet samalla viivalla, eivätkä ole edelleenkaan. Kun julkiset palvelut siirtyvät rekisteriin, tulee ohjauksen ja valvonnan tarve olemaan suuri, että saadaan toiminta ja **tilat** yksityisten palvelujen tasolle.

Osalla hyvinvointialueista palveluyksikkö on määritelty niin korkealle tasolle (esim. ikääntyneiden palvelut), ettei tämä oikein asetu rekisteriin. Kuka on vastuuhenkilö ja pystyykö tosiasiallisesti vastaamaan?

Millaisia riskejä/hyötyjä julkisesta tietopalvelusta?

Tällä hetkellä on paljon riskejä siinä, ettei tiedot ole oikeita tai ajan tasalla.

Palveluyksikkö

Palveluyksikön määritelmä on liian epämääräinen.

Rekisteröinneissä joudutaan käyttämään tukikäsitteenä palvelupistettä, joka ei perustu lakiin.

Miten asiakasturvallisuus toteutuu, jos sama vastuhenkilö toimii useiden yksiköiden vastuuhenkilönä? Tämä tulee olemaan haasteellista, kun hyvinvointialueiden eli julkisten palvelujen rekisteröinnit alkavat.

Palveluntuottajan ja palveluyksiköiden erillinen rekisteröinti

Sellaisia hakemuksia, joissa näkyisi se, että palveluntuottaja on ensin rekisteröitynyt erikseen, on todella vähän.

Tämä ei näy kevennyksenä, vaan helpommalta tuntuisi tehdä koko kokonaisuus yhtenä.

Väliaikainen sääntely

Helpottaa palveluntuottajia niillä alueilla, joilla on ruuhkaa. Kun ruuhkaa ei ole, tämä tosiasiallisesti tuottaa lisätyötä.

Kun YTP-hakemus on viety rekisteriin, kielteinen päätös tehty 6 kk jälkeen. Tämän kuluneen ajan (6 kk) asiakasturvallisuus mietityttää erityisesti sosiaalihuollon palveluissa.

Omavalvonta ja viranomaisvalvonta

Onko palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan omavalvonnalla onnistuttu parantamaan asiakas- ja potilasturvallisuutta? Mitkä ovat olleet omavalvonnan vaikuttavimpia välineitä ja keskeisimpiä haasteita?

Ei ole pystytty parantamaan.

Omavalvonnan korostaminen ja sitä kautta valvontaviranomaisen toimenpiteiden viimesijaisuus on hyvä lähtökohta. Ongelmana kuitenkin on, että omavalvonnan käsite voi olla edelleen palvelunjärjestäjille ja -tuottajille epäselvä, eikä omavalvontaa käytännössä usein tehdä siten kuin lainsäädäntö edellyttäisi. Tämä kertautuu käytännössä puutteina palvelujen laadussa.

Omavalvontasuunnitelma on pääsääntöisesti vain paperi, joka on laadittava. Omavalvonta ei näy käytännössä palveluntuottajan tai yksiköiden toiminnassa

Pienillä palveluntuottajilla terveydenhuollossa näyttää olevan vaikeuksia ymmärtää, mikä omavalvontasuunnitelman tarkoitus on.

Vaikuttavimpia ovat konkreettiset ohjeet, esim. Valviran määräys omavalvontasuunnitelmasta.

Toisaalta suurilla palveluntuottajilla (terveydenhuollossa) omavalvontasuunnitelmat ovat tosi yleisellä tasolla. Samoin sosiaalihuollossa isoimmilla toimijoilla omavalvontasuunnitelmat ovat toistensa kopioita

Palvelunjärjestäjän omavalvonta on helpottanut valvontaviranomaisen resurssien parempaa kohdistamista.

Omavalvontaan siirto pitäisi määrittää pykälätasolla.

Valvonnassa on pystytty lisäämään vuorovaikutteisuutta, esim. ohjaus- ja arviointikäyntejä on pystytty tekemään enemmän ja niillä on ollut vaikuttavuutta.

Valvontalain 34 §:n ilmoitusvelvollisuus on epäselvä, mutta tavoitteiltaan valvovan viranomaisen toiminnan kannalta tärkeä.

Vuokratyövoiman käytössä rikosrekisteriotteiden tarkistamatta jääminen on riski.

Pykäliin liittyvää kommentointia:

- lakia säätäessä olisi pitänyt miettiä, mitä kaikkea meidän on tarpeen rekisteröidä sote-palveluntuottajista. Tarvitaanko esim. palveluysiköitä ja -pisteitä erikseen, tarvitaanko jokaiselle palvelualalle vastuuhenkilöt vai olisiko vanha käytäntö toiminut?
- Lain piti tuoda rekisteröintiin kevennystä, jota se ei ole ollut, vaan päinvastoin.
- lakiin olisi pitänyt saada siirtymäsäännöksiä tai lakia ei olisi pitänyt saattaa voimaan ennen kuin järjestelmä rekisteröinteihin on kunnossa tai ainakin valmiimpi kuin se nyt on ollut. Kaikki nippelijutut yhteisestä palveluysiköstä tai palveluysiköiden ja -pisteiden teknisistä siirroista olisi pitänyt ottaa käyttöön vasta sitten, kun perusasiat rekisterissä toimivat.
- tilapäisen sääntelyn käyttöönotto yksin toimiville palveluntuottajille toi vain lisää haasteita rekisteröinteihin, eikä järjestelmä ollut valmis siihen. Yksin toimiville palveluntuottajille ollut varmaankin helpotus niillä alueilla, joilla käsittelyssä on

ollut ruuhkaa, mutta rekisteröintejä käsitteleville aiheuttanut paljon lisätyötä ja selvittelyjä ja ruuhkan kasvamista.

2§

- onko ihan selvä, mitä tarkoitetaan asiakkaalle vastikkeettomilla palveluilla, joihin lakia ei sovelleta?
- lakia ei sovelleta henkilöstöä vuokraaviin yrityksiin => tämä usein epäselvää, pt:t eivät tiedä, onko heidän palveluissaan kyse henkilöstövuokrauksesta vai mistä ja hakevat rekisteröintiä. Ilmeisesti esim. hv-alueen kanssa tehdyt sopimukset tältä osin epäselviä.

4§

- terveyspalvelun määritelmä ja lain tulkinta tältä osin johtaa ilmeisesti siihen, että käytännössä kaikilta sosiaalihuollon yksiköiltä edellytetään myös terveydenhuollon rekisteröintiä sillä perusteella, että niissä työskentelee terveydenhuollon ammattihenkilö (sairaanhoitaja) ja toteutetaan lääkehoitoa. Tämä on suuri muutos aiempaan lainsäädäntöön verrattuna ja työllistää suuresti, jos tähän mennään. Pelkona sosiaalihuollon yksiköiden luonteen ja asukkaiden kotien muuttuminen terveydenhuollon toimipaikoiksi ja potilasturvallisuuden vaarantuminen (terveydenhuollossa omat edellytyksensä henkilökunnalle ja vastuuhenkilölle). Onko tämä ollut lainsäätäjän tarkoitus?

14§

- julkisen tietopalvelun käyttöönottoon olisi ehkä pitänyt olla jokin siirtymäaika

16§

- mistä ihmeestä käytännöksi tuli, että rekisteriteknisenä apuna on palvelupisteitä, joista ei laissa mainita? Palveluntuottajille on epäselvää, mikä on palveluyksikkö ja mikä palvelupiste. Miksi piti tehdä tällainen kaksiportaisuus edelliseen lakiin verrattuna?

17§

- palveluntuottajan velvollisuuteen tarkistaa rekisterissä olevat tiedot olisi pitänyt tulla siirtymäaika. Tarkistusvelvollisuuttahan ei ole vielä ollutkaan, mutta miten voi tarkistaa tiedot, kun rekisteriin on siirtynyt vanhasta Valveri-rekisreistä virheellisesti tietoa, eikä kaikki tieto ole siirtynyt

22§

- yhteisen palveluyksikön rekisteröinti on ollut todella työlästä ja haasteellista, koska järjestelmä (hakemus ja Soteri-rekisteri) ei ole vielä valmis sitä varten. Muutenkin sen hyödyt palveluntuottajalle hieman epäselvät. Herättää hämmennystä. Olisi voitu jättää kokonaan pois tai ottaa käyttöön vasta myöhemmin, kun järjestelmä toimii.

24 ja 25§ ja 27 §

- hyvä, että terveydenhuoltoonkin on tullut nyt valvontavastuutta palvelunjärjestäjälle ja palveluntuottajalle ostamistaan tai alihankkimistaan palveluista

26 ja 27 §

- palveluyksiköittäin pitäisi tehdä omavalvontasuunnitelma ja jos on useampi palveluyksikkö, niin omavalvontaohjelma => Valverista toimipaikat siirtyneet

Soteriin palveluysiköiksi ja sen alaiseksi palvelupisteeksi, jolloin käytännössä palveluntuottajalla pitäisi olla monta omavalvontasuunnitelmaa ja omavalvontaohjelma, elleivät he hae järjestelyä niin, että olisi vain yksi palveluysikkö ja sen alla palvelupisteitä. Tämä on haaste.

- 27§ 3 momentti haaste pienille palveluntuottajille: omavalvontasuunnitelman julkaisu sähköisesti julkisessa tietoverkossa tai muulla sen julkisuutta edeltävällä tavalla

Itä-Suomen aluehallintovirasto
Postiosoite: PL 2, 13035 AVI
Puhelinvaihte: 0295 016 000
kirjaamo.ita@avi.fi | www.avi.fi